

# Formidlingsplan for Rallarvegen

Oppdatert: 12.4.2018

## 1. Bakgrunn

Rallarvegrådet ønsker å få laget en formidlingsplan for Rallarvegen langs Bergensbanen (strekningen Haugastøl – Kårdal/Flåm). Planen skal peke på ansvars- og oppgavefordeling og samarbeidsparter, gi en oversikt over kostnader og være grunnlag for å søke finansiering.

Bane NOR inviterte de tre fylkeskommunene Hordaland, Buskerud og Sogn og Fjordane med i et samarbeid, og Hordaland fylkeskommune påtok seg å koordinere arbeidet. I et brev fra Bane NOR til fylkeskommunene datert 15.03.2016 nevnes en rekke tiltak som kan inngå i planen: informasjonstavler, avstandsskilt og øvrig skilting, enhetlig design, kultur- og naturhistorisk informasjon, kart, praktisk informasjon (rallarvettreglene), informasjon på engelsk og ev. flere språk, nettside og Rallarveg-appen.

I [forvaltningsplanen for Rallarvegen](#) (september 2017) står det blant annet at det er naturlig å satse mest på digital formidling, supplert med skriftlig materiale og noe skilting. Temaet skal først og fremst være kulturminner knyttet til Bergensbanen, men det er også naturlig å ta med eldre tiders kulturhistorie i området, naturforhold og hensyn en må ta til plante- og dyreliv.

Forvaltningsplanen nevner tilrettelegging av rasteplasser og toaletter. Arbeidsgruppa mener dette krever en annen type kompetanse og beslutningsprosess, og har valgt å ikke gå inn på dette i vårt arbeid med formidlingsplanen.

Det finnes i dag svært mye informasjon om Rallarvegen, både tekst og bilder, i ulike kanaler. Dette omfatter bøker, brosjyrer, videoer, nettsider m.m. Vedlegg 2 inneholder en oversikt over nettsider. Utfordringen blir ikke først og fremst å produsere ny informasjon, men å velge ut det mest relevante for ulike målgrupper og formidle dette på en måte som når frem til dem.

## 2. Ansvar og roller

Bane NOR forvalter Rallarvegen og har ansvar for drift og vedlikehold. De tre fylkeskommunene Hordaland, Sogn og Fjordane og Buskerud har et ansvar som kulturminnemyndigheter. Hordaland fylkeskommune har også nestleder og sekretariatsfunksjon i Rallarvegrådet, et samarbeidsforum for aktører langs Rallarvegen.

Denne formidlingsplanen eies av Bane NOR og koordineres av Hordaland fylkeskommune. Planen skal forankres i Rallarvegrådet, og alle medlemmene i rådet er aktuelle deltakere og støttespillere i formidlingsarbeidet.

### Arbeidsgruppe for formidlingsplanen

- Ambjørn Reinsnos, Hordaland fylkeskommune ([Ambjorg.Reinsnos@hfk.no](mailto:Ambjorg.Reinsnos@hfk.no))
- Elizabeth Warren, Hordaland fylkeskommune ([elizabeth.jan.warren@hfk.no](mailto:elizabeth.jan.warren@hfk.no))
- Ingunn Halvorsen, Bane NOR ([ingunn.halvorsen@banenor.no](mailto:ingunn.halvorsen@banenor.no))

Jernbanemuseet på Hamar har bidratt med kulturhistorisk informasjon. Kontaktperson er Bjørg Eva Aasen ([bjorg.eva.aasen@jernbanedirektoratet.no](mailto:bjorg.eva.aasen@jernbanedirektoratet.no)), som også sitter i styret for Rallarmuseet på Finse.

### 3. Kommunikasjonsmål og -utfordringer

Rallarvegen er først og fremst et kulturminne, og bruken av veien må tilpasses dette. Samtidig har veien en unik stilling som en av [landets mest populære turistsykkelveier](#).

[Allemannsretten](#) slår fast at alle har lov til å ferdes og oppholde seg ute i naturen i Norge. Vår formidling har som mål å balansere disse hensynene.

#### Overordnet mål for formidlingsarbeidet

Vi skal legge til rette for at

- Brukerne får lærerike opplevelser og kunnskap om hvordan de kan ferdes sikkert på Rallarvegen
- Rallarvegen blir brukt på en bærekraftig måte som ivaretar kulturminner, dyreliv og natur.

#### Kommunikasjonsmål – kortsiktige

1. Utarbeide en folder på norsk og engelsk med praktisk informasjon til syklister på Rallarvegen.
2. Utarbeide skiltplan for strekningen Haugastøl-Flåm, samt produsere og montere skilt med praktisk informasjon som avstander, tilgjengelige toaletter og sikkerhetsinformasjon.
3. Lage en sjekklister over praktisk informasjon som bør finnes i alle kanaler som informerer om Rallarvegen, og tilby korte tekster som alle kan bruke f.eks. på nettsider.
4. Legge til rette for at Rallarvegrådet eller andre aktører kan søke finansiering til formidlingstiltak fra ulike støtteordninger.

Frist: innen sesongstart (juli) 2018

#### Kommunikasjonsmål – langsiktige

1. Lage kortversjoner av eksisterende informasjonstekster om Rallarvegen i digitaltmuseum.no på norsk og engelsk
2. Utvikle en ny og enklere mobilløsning eller app til bruk for syklister
3. Utarbeide skiltplan, samt produsere og montere nye skilt om natur og kulturminner langs veien.
4. Sikre jevnlig dialog med aktører langs Rallarvegen med sikte på å samordne formidlingstiltak og fordele arbeidsoppgaver som flere har nytte av.

Frist: Kan variere for de ulike tiltakene, og avhenger av ressurser/finansiering.

Punkt 2 er også avhengig av hvordan nettdekningen langs Rallarvegen blir i årene fremover.

#### Kommunikasjonsutfordringer

Vi møter en del utfordringer som påvirker formidlingsarbeidet, for eksempel:

- **Usikker sesongstart:** Det varierer fra år til år når snøen smelter og sykkelsesongen kan starte. Dette er en stor utfordring når reiselivsnæringen skal informere publikum. Det er heller ikke én aktør som offisielt erklærer at veien er åpen, så budskapet kan variere noe etter hvem som er avsender.
- **Ulike interesser:** Noen aktører ønsker flest mulig turister og lengst mulig sesong, andre ønsker å begrense dette av hensyn til villreinen, slitasje på veien og andre hensyn.

- **Flere utenlandske turister:** Antall utenlandske syklister øker, og ikke alle behersker engelsk. Dette er en spesielt viktig målgruppe for sikkerhetsinformasjon, da mange av dem er uforberedt på forholdene i fjellet og uvant med å ta ansvar for sin egen sikkerhet.
- **Mobil- og nettdekning i fjellet:** Begrenset mulighet for å formidle via nettsider og mobilapp.
- **Vær og klima:** Stiller ekstra krav til robuste skilt som skal stå ute året rundt, eller at noen tar ansvar for å ta skiltene inn når sesongen er slutt.

#### 4. Interessenter (målgrupper)

Svært mange interessenter har et forhold til Rallarvegen. Høsten 2017 intervjuet arbeidsgruppa en rekke offentlige og private interessenter (vedlegg 1). Disse ga oss nyttige innspill om brukerne av veien, kommunikasjonsbehov og -utfordringer.

Ifølge [tellingene som NINA utførte i 2010 og 2011](#), var det ca. 25 000 syklister som syklet hele eller deler av Rallarvegen i løpet av sommeren. Hovedsesongen er fra etter snøsmelting i slutten av juni til midten av august. Utover høsten er Rallarvegen mest brukt i helgene.

Reiselivsaktørene forteller at de aller fleste brukerne er norske, men antallet utenlandske gjester øker. Fra sesongåpning til skolestart i midten av august er det mange familier med barn som sykler Rallarvegen. Senere i sesongen kommer voksne vennegjenger og bedrifter på gruppetur. Mange av disse er gjengangere.

De viktigste målgruppene for formidlingen er

- 1) syklister på Rallarvegen, og
- 2) virksomheter som er i kontakt med dem før og under sykkelturen, for eksempel sykkelutleier, overnattingssteder og andre.

Per i dag blir Rallarvegen markedsført som sykkelvei. Det kan være interessant å drøfte om vi også skal legge til rette for fotturister og markedsføre veien overfor dem i årene som kommer.

#### 5. Strategier

Intervjuene og det øvrige forarbeidet har avdekket noen strategiske hensyn vi vil ta:

- Utnytte at det allerede finnes mye god informasjon om Rallarvegen. Formidlingsplanen skal tilstrebe å gi merverdi til det som finnes fra før, og samordne for å redusere dobbeltarbeid.
- Vektlegge korte budskap som flest mulig orker å lese. Dagens Rallarveg-app inneholder så mye informasjon (og er så tung å laste ned) at den ikke egner seg på en sykkelturn hvor man primært vil oppleve naturen. Vi vil heller gi gjestene «smaksprøver» på spennende tema så de får lyst til å lære mer om Rallarvegen etter turen.
- Prioritere skilting og en enkel trykksak fremfor digital informasjon underveis, på grunn av dårlig nettdekning og risikoen for kaldt og vått vær (kalde fingre og mobilen pakket ned).
- Tilstrebe å følge etablerte maler og design for turskilt, og bygge på utprøvd kunnskap om hva slags skilttyper som tåler klimaet på høyfjellet.

- Sikre at informasjon om sikkerhet og praktiske forhold finnes på flere språk, med norsk og engelsk som minstekrav.

## 6. Budskap og kanaler

### Aktuelle budskap (uprioritert rekkefølge)

- Rallarvegen er et kulturminne og må behandles forsiktig (søppel, toalett, bål ...)
- Høyfjellet er barskt, vær forberedt (sesong, vær og føre, klær og utstyr, mobildekning ...)
- Tilstanden på veien (humper og hull, stigning, avstander, anbefalt alder, fare for snø ...)
- Sesongåpning (husk å sjekke før du drar, varierer fra år til år, tidlig i sesongen kan du ta tog mellom Finse og Hallingskeid)
- Oppfordring til å leie sykkel fremfor å ta med egen (begrenset plass på tog, tilpassede sykler)
- Oppfordring til å bruke god tid på turen; opplevelse fremfor fart
- Sikkerhetsinformasjon på farlige steder (her må/bør du leie sykkel)
- Ta hensyn til andre langs vegen (dyr, naboer, fotturister, andre syklister, biler – hold til høyre)
- Praktisk informasjon (avstander, høyder, nærmeste toalett, rasteplasser)
- Rallarvegens historie og kulturminner langs Bergensbanen
- Villreinens rike (ta hensyn, fangst i tidligere tider, forvaltning i dag)
- Eldre tiders kulturhistorie, natur og plante- og dyreliv

### Aktuelle kanaler (uprioritert rekkefølge)

- Brosjyre, plakater, andre trykksaker
- Nettsider
- Sosiale medier
- Informasjonstavler
- Skilt langs vegen
- Mobilløsning (utvikling av Rallarveg-appen)
- Mediekontakt (nyhetsmedia, fag- og nisjemedier)

## 7. Tiltak: Tid, ansvar og budsjett

Tiltak	Tid	Kostnad	Finansiering	Ansvar
Overordna skiltplan Haugastøl-Flåm	April 2018			Bane NOR/HFK
Oversikt over finansieringsmuligheter	April 2018			Bane NOR/HFK
Produksjon av avstandsskilt, WC-, varsel- og forbudsskilt	Mai 2018			Bane NOR
Oppsett av skilt	Juli 2018			Bane NOR
Folder på norsk og engelsk	Juli 2018			Bane NOR/HFK

Sjekkliste over praktisk informasjon som bør finnes i alle kanalar	Juli 2018			Bane NOR/HFK
Kortversjon av tekster i digitalmuseum.no	Des. 2018			HFK
Oversette kortversjon av tekster til engelsk	Des. 2018			HFK/Jernbanemuseet
Ny mobiløsning eller app for syklist	Mai 2019			HFK
Informasjonstavler om natur og kultur	Mai 2019			HFK/Jernbanemuseet

## 8. Evaluering

Bane NOR skal ta initiativ til en årlig evaluering av formidlingsplanen, første gang etter sesongen 2018. Evalueringen skal særlig se på i hvilken grad målene og de konkrete tiltakene er fulgt opp, samt åpne for nye formidlingstiltak.

Tiltak og måloppnåelse skal rapporteres til Rallarvegrådet minst en gang i året.

## Vedlegg 1: Informasjonskilder

I arbeidet med formidlingsplanen har arbeidsgruppa kontaktet en rekke interessenter i oktober og november 2017. Vi stilte følgende spørsmål til aktørene langs Rallarvegen:

1. Kva kan interessenten fortelje oss om bruken av Rallarvegen? (Når er den nytta, korleis er den nytta, kven nyttar den, kor mange nyttar den?)
2. Kva tykkjer interessenten er den største utfordringa ved bruk av Rallarvegen?
3. Kva veit interessenten om finansieringsordningar? Kor er det mogleg å søkje om støtte til tiltak i samband med Rallarvegen?
4. Dersom interessenten kunne velje ein ting som han/ho ville fått gjort eller endra på i samband med Rallarvegen, kva skulle det vere?
5. Kjenner interessenten til brosjyrer eller anna infomateriell om Rallarvegen?

Følgende virksomhet og personer er kontaktet i løpet av høsten 2017:

Virksomhet	Kontaktperson	Kontaktinfo
Aurland kommune	Martin Hendriks	
Hol kommune	Torkil Bratberg Dokk, utmarks-/naturforvalter	32 09 21 00, <a href="mailto:Torkil.Bratberg.Dokk@hol.kommune.no">Torkil.Bratberg.Dokk@hol.kommune.no</a>
Ulvik herad	Lars Præstin, skogbrukssjef Natalia A Golis, kultur	56 52 70 55
Buskerud fylkeskommune	Turid Kolstadløkken, teamleder kulturminnevern	<a href="mailto:Turid.kolstadlokken@bfk.no">Turid.kolstadlokken@bfk.no</a>
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Eva Moberg, fylkeskonservator	<a href="mailto:Eva.moberg@sfi.no">Eva.moberg@sfi.no</a>
Hordaland fylkeskommune	Eirik Knive, turskiltprosjektet Ann Steindal, fotograf	
Finse 1222	Trygve Norman, styreleder Laila Hjellvoll, dagleg leiar	909 24 717, <a href="mailto:trygve@finse1222.no">trygve@finse1222.no</a> 992 79 050
Haugastøl turistsenter	Eldbjørg Kaupang	
Vatnahalsen høvfjellshotell	Jannet Aksnes, hotellbestyrer	57 63 37 22, <a href="mailto:post@vatnahalsen.com">post@vatnahalsen.com</a>
Finsehytta / DNT	Edvar Sæbø	482 57 055 / 908 52 245
Flåmsbana / Flåm Utvikling	Sindre Orvedal, produktsjef	940 22 247, <a href="mailto:sindre@visitflam.com">sindre@visitflam.com</a>
NSB	Henning Lirhus, markeds- og kommunikasjonssjef	916 66 064, <a href="mailto:Henning.Lirhus@nsb.no">Henning.Lirhus@nsb.no</a>
Statens vegvesen		
Hallingskarvet nasjonalpark	Trond Erik Buttingsrud, nasjonalparkforvalter	934 07 549, <a href="mailto:fmbuteb@fylkesmannen.no">fmbuteb@fylkesmannen.no</a>
Norges vassdrags- og energidirektorat	Unn Yilmaz	22 95 94 52, <a href="mailto:unyj@nve.no">unyj@nve.no</a>
Statens naturoppsyn (SNO)	Petter Braaten	
Rallarmuseet	Rolf Akselsen, styreleiar Kjell Magne Tangen, styrar	951 19 217 90 50 09 40
Rallarveien Ofotbanen	Steingrim Sneve, produsent	76 95 03 55 / 913 29 295, <a href="mailto:steingrim@vinterfestuka.no">steingrim@vinterfestuka.no</a>
Kulturpunkt / KulturIT	Marit Kjeksrud Amundsen, produktansvarleg	958 98 506, <a href="mailto:Marit.kjeksrud.amundsen@kulturit.org">Marit.kjeksrud.amundsen@kulturit.org</a>

## Vedlegg 2: Nettsider om Rallarvegen

Nettside	Utgiver
<a href="http://visitrallarvegen.no/nb">http://visitrallarvegen.no/nb</a>	Fjord Tours, Finse1222, fellesprosjekt
<a href="https://www.facebook.com/Visitrallarvegenno-200586993290686/">https://www.facebook.com/Visitrallarvegenno-200586993290686/</a>	Visitrallarvegen på Facebook
<a href="https://www.rallarvegen.com/rallarvegen">https://www.rallarvegen.com/rallarvegen</a>	Haugstøl turistsenter
<a href="https://www.facebook.com/rallarvegen/">https://www.facebook.com/rallarvegen/</a>	Haugstøl på Facebook
<a href="https://finse1222.no/nb/rallarvegen/">https://finse1222.no/nb/rallarvegen/</a>	Finse1222
<a href="https://www.fjordtours.com/no/ting-aa-gjoere-i-norge/sykkelferie/rallarvegen/">https://www.fjordtours.com/no/ting-aa-gjoere-i-norge/sykkelferie/rallarvegen/</a>	Fjord Tours
<a href="https://www.ut.no/tur/2.6645/">https://www.ut.no/tur/2.6645/</a>	Ut.no (Den norske turistforening)
<a href="http://www.cyclingnorway.no/rallarvegen/">http://www.cyclingnorway.no/rallarvegen/</a>	Cycling Norway (nasjonale sykkelruter)
<a href="https://www.visitflam.com/se-og-gjore1/se/rallarvegen/">https://www.visitflam.com/se-og-gjore1/se/rallarvegen/</a>	Visit Flåm
<a href="https://www.nsb.no/7044/rallarvegen">https://www.nsb.no/7044/rallarvegen</a>	NSB
<a href="http://booking.dehistoriske.no/rallarvegen">http://booking.dehistoriske.no/rallarvegen</a>	De historiske hotell
<a href="https://no.fjordnorway.com/topp-attraksjoner/flaamsbana/rallarvegen">https://no.fjordnorway.com/topp-attraksjoner/flaamsbana/rallarvegen</a>	Fjord Norway
<a href="http://rallarmuseet.no/no/rallarvegen/">http://rallarmuseet.no/no/rallarvegen/</a>	Rallarmuseet
<a href="https://digitaltmuseum.no/">https://digitaltmuseum.no/</a>	Digitalt museum
<a href="https://kulturpunkt.org/owner/54/group/193/record/2655">https://kulturpunkt.org/owner/54/group/193/record/2655</a>	Kulturpunkt